

Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Sisäinen turvallisuus | Sisäministeriön julkaisuja 2021:7

Hyvät käytännöt vihatekojen tunnistamisessa ja ennalta estämisessä

Opas poliiseille ja sidosryhmille

Sisäministeriön julkaisuja 2021:7

Hyvät käytännöt viihatekojen tunnistamisessa ja ennalta estämisessä

Opas poliiseille ja sidosryhmille

Emilia Hämäläinen

Sisäministeriö Helsinki 2021

Julkaisujen jakelu

Distribution av publikationer

**Valtioneuvoston
julkaisuarkisto Valto**

Publikations-
arkivet Valto

julkaisut.valtioneuvosto.fi

Julkaisumyynti

Beställningar av publikationer

**Valtioneuvoston
verkkokirjakauppa**

Statsrådets
nätbokhandel

vnjulkaisumyynti.fi

Facts against Hate -hanke (Tiedolla vihaa vastaan) saa rahoitusta Euroopan unionin perusoikeus-, tasa-arvo- ja kansalaisuus -ohjelmasta. Sisällöt ovat tekijöiden vastuulla, eivätkä ne välttämättä edusta Euroopan komission näkemyksiä.

Sisäministeriö

© 2021 tekijät ja sisäministeriö

ISBN pdf: 978-952-324-639-3

ISSN pdf: 2490-077X

Taitto: Valtioneuvoston hallintoyksikkö, Julkaisutuotanto
Helsinki 2021

Hyvät käytännöt vihatkojen tunnistamisessa ja ennalta estämisessä Opas poliiseille ja sidosryhmille

Sisäministeriön julkaisu 2021:7		Teema	Sisäinen turvallisuus
Julkaisija	Sisäministeriö		
Tekijä/t	Emilia Hämäläinen		
Kieli	suomi	Sivumäärä	33

Tiivistelmä

Viharikokset ja niiden ennalta estäminen kuuluvat jokaisen poliisin työhön Suomessa. Suomessa tehdään jo paljon toimia viharikosten ennalta estämiseksi ja se mielletään tärkeäksi myös poliisin sisällä. Poliisin kanssa toimivat järjestöt arvostavat poliisin osallistumista eri tilaisuuksiin ja tapahtumiin ja tämän katsotaan tuovan poliisia lähemmäksi.

Suomessa hyvät käytännöt ovat osa ennalta estävää toimintaa ja kohdentuvat yleisemmin rikosten ennalta estämiseen sekä hyvien väestösuhteiden luomiseen. Poliisi tulee toiminnan kautta lähemmäksi kansalaisia ja madaltaa kynnystä yhteydenotolle. Poliisin toiminta ihmisten keskuudessa niin kaduilla, erilaisissa tilaisuuksissa ja tapahtumissa kuin eri sosiaalisen median alustoilla on tärkeää ja tuo turvaa osallisille. Tuttu poliisi myös mahdollistaa yhteydenoton myös muissa asioissa.

Kansainvälisesti on paljon toimintaa viharikosten ennalta estämiseksi ja toisaalta poliisin työn helpottamiseksi viharikosten selvittämisessä. Eri yhteisöjen kanssa tehty yhteistyö on tärkeää ja sitä kautta mahdollistaa myös poliisin osaamisen laajentamisen kysymyksissä, joita ei muuten välttämättä poliisin koulutuksessa kovin laajalti käsitellä. Tieto lisää luottamusta ja toiminnan uskottavuutta. Ymmärryksen laajentuminen takaa myös yhdenvertaisen kohtaamisen kaikille.

Tämä opas pitää sisällään hyvien käytäntöjen esittelyn sekä Suomesta, että muualta Euroopasta. Raporttia varten tietoa kerättiin ennalta estävää työtä tekevilta poliiseilta, sekä poliisin kanssa toimivilta järjestöiltä.

Sivu 2 on päivitetty 17.5.2021 ja aineisto korvaa aikaisemmin, 31.3.2021 julkaistun version.

Asiasanat sisäinen turvallisuus, viharikokset, vihapuhe, ennaltaehkäisy, poliisi (organisaatiot)

ISBN PDF 978-952-324-639-3 **ISSN PDF** 2490-077X

Julkaisun osoite <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-324-639-3>

Bästa praxis vid identifiering och förebyggande av hatmotiverade gärningar Handbok för poliser och berörda aktörer

Inrikesministeriets publikationer 2021:7		Tema	Inre säkerhet
Utgivare	Inrikesministeriet		
Författare	Emilia Hämläinen		
Språk	finska	Sidantal	33

Referat

Varje polis i Finland kommer i sitt arbete i kontakt med hatbrott och förebyggande av hatbrott. I Finland vidtas det redan nu många åtgärder för att förebygga hatbrott, och detta upplevs som viktigt också inom polisen. Organisationer som arbetar med polisen uppskattar att polisen deltar i olika tillställningar och evenemang. Detta anses också bringa polisen närmare.

I Finland är god praxis en del av den förebyggande verksamheten och riktar sig på ett mer allmänt plan till att förebygga brott och skapa goda relationer mellan olika befolkningsgrupper. Polisen kommer genom verksamheten närmare medborgarna, vilket sänker tröskeln för att ta kontakt. Polisens verksamhet bland människor på gator, vid olika tillställningar och evenemang samt i sociala medier är viktig och ger de berörda trygghet. En bekant polis gör det också möjligt att ta kontakt även i andra ärenden.

Internationellt sett görs det mycket för att förebygga hatbrott och å andra sidan för att underlätta polisens arbete med att utreda hatbrott. Samarbete med olika sammanslutningar är viktigt och möjliggör också en utvidgning av polisens kompetens i frågor som annars inte nödvändigtvis behandlas i någon större utsträckning i polisutbildningen. Kunskap bidrar till förtroende och till verksamhetens trovärdighet. Ökad förståelse garanterar också att alla blir jämlikt bemötta.

I denna handbok presenteras bästa praxis både från Finland och från andra delar av Europa. Uppgifter för rapporten samlades in av poliser som utför förebyggande arbete och av organisationer som arbetar med polisen.

Sidan 2 har uppdaterats 17.5.2021, och materialet ersätter den version som publicerats 31.3.2021

Nyckelord inre säkerhet, , hatbrott, hatpropaganda, förebyggande, polisen

ISBN PDF	978-952-324-639-3	ISSN PDF	2490-077X
-----------------	-------------------	-----------------	-----------

URN-adress <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-324-639-3>

Good practices for identifying and preventing acts of hatred A guide for police officers and stakeholders

Publications of the Ministry of the Interior 2021:7	Subject	Internal security
Publisher	Ministry of the Interior	

Authors	Emilia Hämäläinen		
Language	Finnish	Pages	33

Abstract

Investigating and preventing hate crimes is part of every Finnish police officer's tasks. A number of measures are already in place in Finland to prevent hate crimes, and their prevention is also considered important within the police organisation. The participation of the police in various events is valued by NGOs working with them and considered to bring the police closer.

Good practices are part of preventive actions in Finland. They focus on crime prevention in more general terms and on establishing good relations between population groups. These activities bring the police closer to citizens and lower the threshold for contacting the police. Police presence among people in the street, at various events and on different social media platforms is important and enhances participants' sense of security. A familiar police officer is also easier to contact about other matters.

At the international level, numerous activities have been launched to prevent hate crimes and, on the other hand, to facilitate the efforts of the police to investigate them. Cooperation with different communities is important and makes it possible to expand the expertise of the police in matters that may otherwise not be extensively covered in police training. Information builds trust and increases the credibility of the activities. Expanding understanding also guarantees equal encounters for all.

This guide gives an overview of good practices both in Finland and other European countries. Information for this report was collected from police officers engaged in preventive work and from NGOs collaborating with the police.

Page 2 was updated on 17 May 2021 and this version replaces the previous one published on 31 March 2021.

Keywords internal security, hate crimes, hate speech, prevention, police (organisations)

ISBN PDF	978-952-324-639-3	ISSN PDF	2490-077X
-----------------	-------------------	-----------------	-----------

URN address <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-324-639-3>

Sisältö

1	Johdanto	7
2	Käytetty termistö	8
	Vihapuhe	8
	Viharikos	8
	Vihateko	8
	Ennalta estävä toiminta	9
3	Oppaan tiedonkeruu ja kyselyn tulokset	10
	3.1 Tiedonkeruusta	10
	3.2 Kysely	10
	3.3 Kyselyn tulokset	12
	3.3.1 Järjestöt	12
	3.3.2 Kyselyn vastauksista	12
	Kysymys 3	13
	Kysymys 4	13
	Kysymys 5	14
	Kysymys 6	15
	Kysymys 8	16
	Kysymys 9	16
	3.4 Johtopäätökset	17
4	Hyvät käytännöt	18
	4.1 Ennalta estävä työ suhteessa viharikoksiin Suomessa, toiminnan ohjaus	18
	4.2 Yhteyspoliisit Helsinki, Suomi	19
	4.3 HEER Helsinki, Suomi	20
	4.4 Jalkautuminen tapahtumiin, Suomi	21
	4.5 Ankkurityö, Suomi	22
	4.6 Verkkokoulutus Yhdenvertaisuus ja asiakkaan kohtaaminen, Suomi	23
	4.7 Poliisin toiminta sosiaalisessa mediassa, Suomi	24
	4.8 Vihapuheen vinkkilinja, Norja	25
	4.9 Sidosryhmien koulutus, Norja	26
	4.10 Verkkopoliisitoiminta, Norja	27
	4.11 Viharikostutkintaryhmä, Ruotsi	28
	4.12 Ryhmänjohtajien viharikostutkintakoulutus, Ruotsi	29
	4.13 Viharikosten sovittelu, Iso-Britannia	30
	4.14 Koulutus poliisille seksuaali- ja sukupuolivähemmistöistä, Kroatia	31
	4.15 Vihapuheen vastainen päivä, Saksa	32
	4.16 Roze in Blauw, Hollanti	33

1 Johdanto

Sisäministeriö on hankekumppanin roolissa oikeusministeriön käynnissä olevassa Tiedolla vihaa vastaan –hankkeessa. Hankkeessa on tavoitteena viharikosten ja vihapuheen vastaisen työn tehostaminen. Yksi hankkeen toimista on lisätä yhteistyötä poliisin ja vähemmistöjen välillä sekä tunnistaa hyviä käytäntöjä vihapuheen ja vihatekojen ennalta estämiseksi. Hankkeessa on myös tavoitteena vahvistaa eri toimijoiden valmiuksia viharikosten ja vihapuheen torjunnassa paikallistasolla. Paikallispoliisin työtä kehitetään kartoittamalla ja testaamalla käytäntöjä, joilla rakennetaan luottamusta poliisin ja vähemmistöryhmien välillä. Toimet tukevat poliisin ennalta estävän strategian täytäntöönpanoa paikallisella tasolla.

Hankkeen toimilla toteutetaan sekä Marinin hallituksen hallitusohjelman että Poliisin ennalta estävän toiminnan strategian ENSKAN tavoitteita. Yhtenä työtä ohjaavana kirjauksena hallitusohjelmassa on eriarvoisuuden kaventaminen sekä toimiva kansalaisyhteiskunta, jossa syrjäytymiseen ja vihapuheeseen puututaan. Hallitusohjelmaan kirjatuna tavoitteena on myös edistää syrjintä- ja viharikostilanteen seurantaa kansallisesti ja kansainvälisesti.

Poliisin ennalta estävän toiminnan strategiassa linjataan, että poliisi jatkaa laittoman vihapuheen ja viharikosten torjuntaa ottaen huomioon vuonna 2017 käynnistetyistä tehostetuista toimista saadut hyvät kokemukset. Tavoitteena on lisätä poliisin tietoa ja ymmärrystä viharikosten erityisluonteesta ja niiden vaikutuksista rikoksen uhreihin, uhrien edustamiin yhteisöihin ja laajemmin yhteiskuntaan.

Opasta varten tehtiin tiedonkeruuta eri tavoilla. Kansallisen tason tiedonsaantia varten toteutettiin kysely sekä ennalta estävää työtä tekeville poliiseille että poliisin kanssa toimiville järjestöille Suomessa. Kyselyn tuloksena selvisi, että ennalta estävää työtä myös viharikosten tiimoilta tehdään jo laajalti ja se lasketaan yhdeksi osaksi ennalta estävää toimintaa. Kansainvälisellä tasolla hyviä käytäntöjä kerättiin Euroopan eri maista eri lähteiden kautta. On paljon olemassa olevia hyviä käytäntöjä, joista voidaan ottaa oppia, vaikka niitä ei suoranaisesti voitaisikaan ottaa joka valtiossa käyttöön.

Loppuun poiminta erään ennalta estävää työtä tekevän konstaapelin vastauksesta, joka kiteyttää ennalta estävän toiminnan luonteen hienosti: ”Ennalta estäminen on päätyömme. Jos saamme vihjeitä etukäteen jostakin tämän kaltaisesta toiminnasta, pyrimme jo ennalta puuttumaan asioiden kulkuun ja estämään mahdolliset vihateot.”

2 Käytetty termistö

Vihapuhe

Tässä oppaassa vihapuheella tarkoitetaan loukkaavaa tai uhkaavaa viestintää tai muuta ilmaisua, jonka motiivina on suvaitsemattomuus tai vihamielisyys jotain kansallista, uskonnollista, etnistä tai jotain vastaavaa ryhmää (kuten vammaisia henkilöitä tai seksuaalivähemmistöjä) tai tällaiseen ryhmään kuuluvaa henkilöä kohtaan. Vihapuhe voi olla rikoslain mukainen rikos ja yhdenvertaisuuslaissa tai tasa-arvolaisissa kiellettyä syrjintää.

Viharikos

Viharikoksella tarkoitetaan kotimaisessa rikosoikeudessa tietyn rikostunnusmerkistön täyttävää tekoa, joka kohdistuu henkilöön, ryhmään, jonkun omaisuuteen, instituutioon tai näiden edustajaan ja jonka motiivina ovat ennakkoluulot tai vihamielisyys esimerkiksi uhrin oletettua tai todellista rotua, ihonväriä, syntyperää, kansallista tai etnistä alkuperää, uskontoa tai vakaumusta, seksuaalista suuntautumista, vammaisuutta, sukupuoli-identiteettiä tai sukupuolen ilmaisua kohtaan.

Vihateko

Vihateko on yläkäsite, joka pitää sisällään vihapuheen ja viharikokset sekä vihan motiivoina teot, jotka eivät itsessään täytä minkään rikoksen tunnusmerkistöä. Vihateko on terminä viharikoksen ja vihapuheen lavennus. On paljon tekoja, joita motivoi viha, mutta ne eivät täytä suoraan minkään rikoksen tunnusmerkistöä. Vihateko on tiettyyn suojelua vaativaan ryhmään tai ominaisuuteen kohdistettu ennakkoluulojen tai vihamielisyyden motivoima teko, joka ei kuitenkaan itsessään täytä välttämättä minkään rikoksen tunnusmerkistöä.

Ennalta estävä toiminta

Poliisin ennalta estävä toiminta on poliisin laissa säädetty tehtävä, jolla ylläpidetään yhteiskunnan ja ihmisten turvallisuutta, turvallisuuden tunnetta ja luottamusta poliisiin puuttumalla varhain turvallisuutta heikentäviin tapahtumiin ja kehitykseen. Ennalta estävä toiminta on myös taloudellisesti kannattavaa, sillä rikosten ja häiriöiden aiheuttamien vahinkojen korjaamisesta ja syyllisten saattamisesta edesvastuuseen teoistaan aiheutuu paljon kustannuksia. Rikokset ja häiriöt heikentävät turvallisuuden tunnetta. Yhteiskunta, jossa turvallisuuden tunne on vahva, on menestyvä yhteiskunta. (ENSKA Poliisin ennalta estävän työn strategia 2019-2023 Sisäministeriön julkaisuja 2019:3)

3 Oppaan tiedonkeruu ja kyselyn tulokset

3.1 Tiedonkeruusta

Hankkeessa kerättiin tietoa hyvistä käytännöistä Webropol-kyselyllä sekä perehtymällä eri toimintoihin vihatekojen ennalta estämiseksi sekä niiden tutkimiseksi Suomessa sekä muualla Euroopassa. Kysely antoi hyvän kuvan Suomen ennalta estävän toiminnan tilanteesta suhteessa vihatekoihin ja suuntasi myös tämän käsikirjan kirjoittamista.

Kysely toteutettiin verkossa ja se toimitettiin kaikille ennalta estävää työtä tekeville poliiseille, sekä joillekin poliisin kanssa yhteistyötä tekeville järjestöille. Poliisien osalta vastauksia tuli runsaasti. Yli 60 ennalta estävää toimintaa päätoimisesti työkseen tekevää poliisia antoi vastauksensa kyselyyn. Tästä sai kattavan kuvan työn nykytilanteesta ja siitä, miten vihatekoja estetään alueittain. Järjestötoimijoiden osalta vastaaminen oli hyvin vähäistä, eikä vastauksista tästä syystä heidän osaltaan voida vetää johtopäätöksiä.

Kyselyn lisäksi tietoa kerättiin eri Euroopan maiden hyvistä käytännöistä. Eurooppalainen poliisikulttuuri tukee käytäntöjen jakamista ja avointa vuoropuhelua. Esimerkiksi Ruotsi ja Norja tekevät jo paljon vihatekojen estämiseksi ja tähän on erikoistuneita ryhmiä, näistä maista saikin hyvän kuvan siitä mitä Suomessakin voitaisiin tehdä paljolti yhteneväisen kulttuurin ja lainsäädännön vuoksi. Iso-Britannia nousi myös tarkastelussa esille erilaisten käytäntöjen kautta, siellä tehdään jo paljon eri tahojen toimesta.

Työtä vihatekoja vastaan tekevät niin poliisi, kuin järjestökin ja lainsäädäntö tukee viranomaisia tehtävässään. Hyviä hankkeita on paljon ympäri Eurooppaa, jatkuvuuden kannalta kuitenkin hankkeiden tuominen pysyviin rakenteisiin luo jatkuvuutta työlle ja näin myös lisää työn tuloksellisuutta.

3.2 Kysely

Kysely toteutettiin Webropol-kyselynä ja se lähetettiin kaikille poliisilaitosten ennalta estävää työtä tekeville poliiseille Suomessa. Lisäksi kysely lähetettiin aiheen parissa työtä tekeville järjestöille vertailevan kuvan saamiseksi siitä, mikä on toimijoiden käsitys poliisin toiminnasta vihatekojen estämiseksi Suomessa. Poliisien vastausaktiivisuus oli hyvä. Tietoa ennalta estävää työtä tekevien poliisien määrästä ei ole saatavilla, mutta vastauksia tuli runsaasti jokaisen poliisilaitoksen alueelta.

Kyselyssä kartoitettiin laitoskohtaisesti hyviä, jo käytössä olevia käytäntöjä ja tämän ohessa pyydettiin arvioimaan, mitä vielä tulisi tehdä tilanteen parantamiseksi entisestään. Näiden lisäksi pyrittiin selvittämään yleisellä tasolla mitä muuta voitaisiin tehdä viihatekojen estämiseksi.

Poliiseille esitetyt kysymykset olivat:

1. Oma organisaatiosi
2. Aika työtehtävissä
3. Tuleeko tietosi asiakkaisiisi tai sidosryhmiisi kohdistuneita viihatekoja?
4. Tehdäänkö organisaatiossasi toimia viihatekojen estämiseksi?
5. Mihin vähemmistöryhmään kohtaamasi teot kohdistuvat yleensä?
6. Mitä hyviä käytäntöjä organisaatiossasi on hyvien suhteiden kehittämiseksi vähemmistöryhmien kanssa?
7. Minkä ryhmien kanssa organisaatiosi on kehittänyt yhteistyötä?
8. Mitä hyviä käytäntöjä organisaatiossasi on viihatekojen estämiseksi?
9. Mitä toimia oman organisaatiosi mielestäsi tulisi tehdä viihatekojen estämiseksi?
10. Oletko kohdannut muita hyviä käytäntöjä viihatekojen estämiseksi kuin jo mainitsemasi?
11. Entä mitä tekoja yleisesti voisi tehdä viihatekojen vähentämiseksi?
12. Muuta mitä haluat kertoa aiheeseen liittyen?

Järjestöille esitetyt kysymykset olivat:

1. Minkä poliisilaitoksen alueella toimit?
2. Aika työtehtävässä
3. Tuleeko tietosi asiakkaisiisi tai sidosryhmiisi kohdistuneita viihatekoja?
4. Mihin vähemmistöryhmään kohtaamasi teot kohdistuvat yleensä?
5. Mitä hyviä käytäntöjä alueesi poliisilla on hyvien suhteiden kehittämiseksi vähemmistöryhmien kanssa?
6. Mitä hyviä käytäntöjä alueesi poliisilla on viihatekojen estämiseksi?
7. Mitä toimia oman organisaatiosi mielestäsi poliisiin tulisi tehdä viihatekojen estämiseksi?
8. Oletko kohdannut muita hyviä käytäntöjä viihatekojen estämiseksi kuin jo mainitsemasi?
9. Entä mitä tekoja yleisesti voisi tehdä viihatekojen vähentämiseksi?
10. Muuta mitä haluat kertoa aiheeseen liittyen?
11. Kerro missä järjestössä toimit (ei pakollinen)?

3.3 Kyselyn tulokset

Poliisin osalta vastausaktiivisuus oli hyvä. Vastauksia tuli aikarajaan mennessä yli 60, mikä on hyvä osuus ennalta estävää työtä päätyönään tekevästä poliiseista. Vastauksia saatiin laajasti eri poliisilaitoksilta ja eri puolilta Suomea.

Poliisien vastauksista saattoi havaita, että työtä tehdään jo nyt monilla eri tavoin. Viha-tekota ei nostettu erityisesti esiin ennalta estävän työn piirissä, vaan niihin puuttuminen nähtiin osana ennalta estävää työtä. Vastauksista näkyi ylpeys omaan työhön ja se, että ennalta estävä työtä tekemään valikoituu ihmisiä, jotka sitä todella haluavat tehdä. Ennalta estävää työtä on kehitetty viime vuosina Suomessa ja sen rakenteet alkavat vakiintua. Myös resurssija on osoitettu juuri tätä työtä varten kaikille poliisilaitoksille.

Molempien vastaajaryhmien vastauksista nousi yksi asia ylitse muiden, ja tämä on poliisin jalkautuminen ihmisten pariin. Ennalta estävää työtä tekevät poliisin jalkautuvat tapahtumiin, julkisille paikoille, erilaisiin tilaisuuksiin ja muutoin ihmisten keskuuteen. Tällä katsottiin olevan turvallisuutta luova vaikutus, mutta sen kautta poliisin katsottiin myös tulevan lähemmäs ihmisiä. Näin poliisi oli helpommin lähestyttävä ja tunnistettava, ja tuttuun poliisiin on myös helpompi olla yhteydessä.

3.3.1 Järjestöt

Järjestöjen osalta vastausaktiivisuus ei ollut suurta, joten numeraalista yhteenvetoa ei vastauksista ole tarkoituksenmukaista tehdä. Sanallisista vastauksista löytyi kuitenkin hyviä käytäntöjä, joita on otettu huomioon käsikirjaa kootessa.

Järjestöt nostivat erityisesti esille keskusteluyhteyden poliisin kanssa sekä poliisin jalkautumisen tapahtumiin. Poliisille toivottiin lisää koulutusta eri vähemmistöryhmiin liittyen. Lisäksi pidettiin tärkeänä, että poliisin tietämys ja osaaminen teemaan suhteen lisääntyisi. Tämän katsottiin lisäävän poliisin ymmärrystä ja toisaalta helpottavan kanssakäymistä vähemmistöjen edustajien kanssa.

3.3.2 Kyselyn vastauksista

Vastauksia on esitelty alla yleisellä tasolla. Myöhemmillä sivuilla on poimittuna joitain kyselyssäkin esille nousseita hyviä käytäntöjä ja avattu niitä enemmän.

Kysymys 3

Tuleeko tietoosi asiakkaisiisi tai sidosryhmiisi kohdistuneita vihatekoja?

Puolet vastaajista kertoi kohdanneensa vihatekoja työssään joskus. Osa vastaajista raportoi kohtaavansa tällaisia tapauksia jopa viikoittain. Moni on työssään kohdannut vihatekoja, mutta lähes viidennes ei kyselyn mukaan ollut kohdannut vihatekoja vielä ollenkaan.

Taulukko 1. Tuleeko tietoosi asiakkaisiisi tai sidosryhmiisi kohdistuneita vihatekoja työssäsi? Hur ofta får du kännedom om hatmotiverade gärningar som riktats mot någon kund eller någon i en intressegrupp? Vastaajien määrä: 66

	n	Prosentti
päivittäin / dagligen	0	0%
viikottain / varje vecka	11	16,66%
kuukausittain / varje månad	11	16,67%
joskus / ibland	33	50%
en ole kohdannut / har inte kännedom om sådana fall	11	16,67%

Kysymys 4

Tehdäätkö organisaatiossasi toimia vihatekojen estämiseksi?

Suurin osa vastaajista tunnisti organisaatiossaan toimia vihatekojen estämiseksi, mutta kolmasosa ei osannut sanoa tehdäätkö niitä. Todennäköinen selitys tälle on, että jo tehtyä työtä ei mielletä erityisesti vihatekojen estämiseksi, vaikka tätä työtä tehdään päivittäin.

Taulukko 2. Tehdäätkö organisaatiossasi toimia vihatekojen estämiseksi? Vidtar din organisation åtgärder för att förhindra hatmotiverade gärningar? Vastaajien määrä: 66

	n	Prosentti
kyllä / ja	44	66,67%
en / nej	4	6,06%
en osaa sanoa / vet inte	18	27,27%

Kysymys 5

Mihin vähemmistöryhmään kohtaamasi teot kohdistuvat yleensä?

Suurin osa vastaajista kertoi, että työssään kohtaamat vihateot kohdistuivat ihonväriin, etnisyyteen tai kansalliseen taustaan. Vuonna 2019 tehdyn Poliisin tietoon tullut viharikollisuus Suomessa -selvityksen perusteella suurimpaan osaan poliisille ilmoitetuista epäilyistä viharikoksista liittyi etniseen tai kansalliseen taustaan liittyviä ennakkoluuloja tai vihamielisyyttä, prosenttiosuus näistä selvityksessä oli 72.3 %. Poliisin kokemus vastaa siis myös selvityksen lukua. (Rauta, Jenita: Poliisin tietoon tullut viharikollisuus Suomessa 2019 Poliisiammattikorkeakoulun katsauksia 2020).

Vastaukset kysymyksen kohtaan ”joku muu, mikä” olivat pääsääntöisesti ”kaikkiin edeltä mainittuihin”.

Taulukko 3. Mihin vähemmistöryhmään kohtaamasi teot kohdistuvat yleensä? Vad riktar sig gärningarna i allmänhet mot? Vastaajien määrä: 63

	n	Prosentti
seksuaalinen suuntautuminen, sukupuoli-identiteetti tai sukupuolen ilmaisu / seksuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck	3	4,76%
ihonväri tai etninen tai kansallinen tausta /	50	79,37%
uskonto tai vakaumus / religion eller övertygelse	2	3,17%
vammaisuus / funktionsättning	1	1,59%
joku muu mikä / något annat	7	11,11%

Kysymys 6

Mitä hyviä käytäntöjä organisaatiossasi on hyvien suhteiden kehittämiseksi vähemmistöryhmien kanssa?

Vastauksissa kuvailtiin eri poliisin ennalta estävän toiminnan toimenpiteitä. Kontaktien luonti vähemmistöryhmiin nähtiin tärkeänä, sekä kohtaamiset kouluissa, vastaanottokeskuksissa ja tapahtumissa. Verkostoituminen alueittain nostettiin esille sekä viestinnän tärkeys. Vastauksista näki laajan kirjon, jolla ennalta estävää työtä poliisissa tehdään jo.

Poimintoja vastauksista:

- Ennalta estävän toiminnan sidosryhmien kanssa tehtävä työ, jolla luodaan kontakteja alueen vähemmistötoimijoihin
- Keskustelu alueen romanien henkilöiden kanssa syrjäytymis- ja rikoskierteessä olevien romanien auttamiseksi.
- Verkostoituminen eri sidosryhmien kanssa.
- Koulutusta viharikoksista alueen vähemmistöjen edustajille ja vähemmistötoimijoille.
- Koulutusta viharikoksista alueen oppilaitoksissa.
- Poliisin näkyvyys ja tavoitettavuus sosiaalisessa mediassa
- Yhteistyö järjestötoimijoiden kanssa ja näille annettava opastus ja neuvonta.
- Yhteistyö vastaanottokeskusten kanssa
- Inhimillinen kohtaaminen ihmisten kanssa ilman poliisin auktoritaarista roolia. Vuorovaikutus ihmisten kanssa, neuvot ja opastaminen eri tilanteissa
- Osallistuminen vähemmistötoimijoiden kanssa tehtävään työryhmätyöhön.
- Sidosryhmien kanssa projektiluonteisia toimintoja vähemmistöjen tilanteen parantamiseksi ja yhdenvertaisuuden lisäämiseksi.
- Yhteydenpito vähemmistötoimijoihin luottamuksen lisäämiseksi ja tiedonkulun parantamiseksi.

Kysymys 8

Mitä hyviä käytäntöjä organisaatiossasi on vihatkojen estämiseksi?

Vastauksissa nostettiin esille poliisin omien toimintojen lisäksi yhteistyökumppanien tärkeys. Yhteistyö Rikosuhripäivystyksen sekä sovittelun kanssa katsottiin olennaiseksi osaksi poliisin toimintaa vihatkojen osalta. Tekojen ennalta estäminen ja matalan kynnyksen puuttuminen tapauksiin koettiin tärkeänä.

- Poliisin ennalta estävä toiminta mielenilmausten yhteydessä
- Puuttuminen matalalla kynnyksellä poliisin tietoon tullessiin vihatkoihin tai niihin liittyviin ilmiöihin
- Yhteistyö ja poliisin läsnäolo vähemmistötoimijoiden kanssa esimerkiksi eri tapahtumien ja tilaisuuksien yhteydessä
- Eri osapuolten väliset keskustelutilaisuudet ymmärryksen ja suvaitsevaisuuden lisäämiseksi
- Yhteistyö sidosryhmien kanssa vihapuheen ja polarisaation kitkemiseksi ja siihen puuttumiseksi.

Kysymys 9

Mitä toimia oman organisaatiosi mielestäsi tulisi tehdä vihatkojen estämiseksi?

Kysymyksen vastauksissa nostettiin esille yhteistyön merkitys. Yhteistyötä kaivattiin niin valtakunnan tasolla tiedottamisen muodossa kuin kuntayhteistyössä poliisin ja kunnan välisinä yhteisinä ponnistuksina tekojen estämiseksi. Avointa keskustelua odotettiin vaikeistakin aiheista ja toisaalta koulutusta poliisille.

- Lisää koulutusta aihepiiriin liittyen
- Ihmisten tietoisuuden lisääminen sosiaalisen median kanavia hyödyntäen ja tätä kautta suvaitsevaisuuden lisääminen
- Poliisin ja kuntien / kaupunkien toimijoiden yhteistyö vihatkojen estämisessä ja yhdenvertaisuuden lisäämisessä
- Keskustelun lisääminen poliisin ja potentiaalisten tekijöiden kesken
- Poliisin näkyvyys erilaisissa tapahtumissa ja mielenilmauksissa.
- Yhteistyön parantaminen ja alueellisten toimijoiden parempi tunnistaminen
- Viharikoskoulutus poliiseille
- Järjestöjen kanssa tehtävä yhteistyö viharikosten tekijöiden kohtaamiseksi.

3.4 Johtopäätökset

Kysely osoitettiin ennalta estävää työtä tekeville poliiseille. Tällä kohderyhmällä on lähtökohtaisesti jo perustiedot siitä, mitä vihateot ovat ja mitä toimia niiden estämiseksi tehdään ja mitä tulisi tehdä. Vastaukset heijastelivatkin sitä, että vastaajat tiesivät mistä puhutaan ja toimia tehdään ympäri maan. Ennalta estävä työ nähdään kokonaisuutena, eikä niinkään yksittäiseen ilmiöön liittyvänä. Alueellinen yhteistyö ja avoin vuorovaikutus koettiin tärkeänä. Myös koulutuksen tarve nousi esiin vastauksista.

Tavoitteena poliisin ennalta estävässä työssä on vahvistaa ihmisten luottamusta poliisiin. Tässä luottamuksen rakentamisessa tulee huomioida eri ryhmien tarpeet ja erityispiirteet. Tähän poliisi vastaa olemalla läsnä omalla alueellaan ja pitämällä huolta siitä, että tavoitetaan kaikki olennaiset ryhmät tasapuolisesti. Jalkautumisen merkitys eri tapahtumiin ja tilaisuuksiin nousi esille myös kyselyn vastauksista. Vastaajat niin poliisista kuin järjestöistäkin kokivat tärkeäksi, että poliisi on siellä missä ihmisetkin. Jalkautumisten yhteydessä poliisi tulee tutuksi. Tämä madaltaa kynnystä yhteydenotolle, kun on kysyttävää tai tarve ilmoittaa tapahtuneesta rikoksesta. Sama pätee läsnäoloon sosiaalisessa mediassa. Kun poliisi on läsnä omilla kasvoillaan, on kynnys yhteydenotolle matalampi. Etenkin nuorten viettäessä aikaansa paljon sosiaalisessa mediassa, on tärkeää, että poliisi on siellä missä nuoretkin.

Yksi poliisin ennalta estävän työn tavoitteista on ylläpitää ja vahvistaa ihmisten turvallisuutta ja turvallisuuden tunnetta. Poliisin läsnäololla siellä, missä ihmisetkin ovat, voidaan vaikuttaa turvallisuuden tunteeseen. Toiminnassa tulee huomioida ihmisten yhdenvertainen kohtaaminen ja eri väestöryhmien erityistarpeet. Suurimmassa osassa poliisilaitoksia ennalta estävä työtä kohdistetaan laajasti eri ilmiöihin ei vain yhteen ilmiöön kerrallaan. Tästä huolimatta on tärkeää, että myös yksittäisiä ilmiöitä huomioidaan riittävässä määrin niin toiminnassa kuin viestinnällisestikin ja niihin puututaan tehokkaasti ja oikea-aikaisesti, käyttämällä tähän ilmiöön toimivimpia keinoja.

4 Hyvät käytännöt

4.1 Ennalta estävä työ suhteessa viharikoksiin Suomessa, toiminnan ohjaus

Suomessa poliisin ennalta estävää toimintaa ohjaa Poliisin ennalta estävän työn strategia ENSKA. Ennalta estävä toiminta on poliisin laissa säädetty tehtävä, jolla ylläpidetään yhteiskunnan ja ihmisten turvallisuutta, turvallisuuden tunnetta ja luottamusta poliisiin puuttumalla varhain turvallisuutta heikentäviin tapahtumiin ja kehitykseen. Tuloksellisessa ja vaikuttavassa ennalta estävässä toiminnassa korostuvat erityisesti strateginen ohjaus, johdonmukainen ja ennalta estävän toiminnan edellytyksiä luova johtaminen organisaation kaikilla tasoilla. (ENSKA Poliisin ennalta estävän työn strategia 2019-2023, Sisäministeriön julkaisu 2019:3)

Ennalta estävän työn strategia määrittelee muun muassa seuraavia tavoitteita työlle:

Ennalta estävällä työllä vähennetään rikosten ja turvallisuutta heikentävien häiriöiden aiheuttamia taloudellisia ja inhimillisiä kustannuksia ihmisille ja yhteiskunnalle. Tähän liittyen poliisi tunnistaa ja ottaa vähemmistöryhmiin kuuluvien tarpeet huomioon ennalta estävässä työssä. Näihin ryhmiin kuuluvat nuoret kertovat muita harvemmin rikoksen uhriksi joutumisesta muille aikuisille tai viranomaisille ja tästä syystä hyvien väestösuhteiden luominen ja alueellisten toimijoiden tunnistaminen ovat tärkeitä. Tätä kautta voidaan mataltaa myös viharikosten ilmoituskynnystä.

Tutkimusten perusteella näkyvät vähemmistöt ovat muita useammin viharikosten kohteena. Poliisin tulee jakaa tietoa viharikoksista ja siitä, miten toimia, jos epäilee joutuneensa viharikoksen kohteeksi. Poliisin tulee jatkaa vihapuheen ja viharikosten torjuntaa ottaen huomioon vuonna 2017 käynnistetyistä tehostetuista toimista saadut hyvät kokemukset.

Seuraavassa esitellään hyviä, toimivia ennalta estävän poliisitoiminnan käytäntöjä Suomesta ja muualta Euroopasta.

4.2 Yhteyspoliisit Helsinki, Suomi

Maa: Suomi

Toiminta: Yhteyspoliisitoiminta

Toteuttaja: Helsingin poliisilaitoksen ennalta estävän toiminnan yksikkö

Miksi tämä on hyvä käytäntö: Yhteyspoliisi tuo linkin poliisiin ja laajemmin viranomais-ten ja eri yhteisöjen välillä, madaltaa yhteydenottokynnystä ja toimii väylänä avoimelle tiedonkululle

Yhteyspoliisitoiminta alkoi Helsingissä poliisin havaittua, että se että mitään ei kentältä vähemmistöryhmien huolista kantaudu poliisille, ei tarkoittanut sitä, että huolia ei ollut. Niitä ei vain uskallettu tai osattu tuoda poliisiin tietoon. Tämän seurauksena poliisissa alettiin tehdä työtä vuorovaikutuksen ja suhteen rakentamiseksi vähemmistötoimijoiden kanssa. Tämä ei rajoittunut vain eri kieli- ja kulttuuritaustaisten ihmisten vaan myös nuoriin ja eri ideologisilla äärihaluilla olevien ryhmittymiin.

Toiminnassa luottamuksen rakentaminen on keskeinen asia keskusteluyhteyden avaamisessa ja tiedon jakamisessa. Tätä kautta voidaan tarjota tarvittavia palveluja ja käydä avointa vuoropuhelua. Luottamuksen rakentaminen on hidasta ja vie aikaa, mutta kun luottamus on luotu, se kestää myös pienet haasteet matkan varrella. Luottamuksellisen suhteen kautta saadaan tietoa muun muassa syvemmällä kumpuavasta vihasta ja kokemuksista sen takana. Tällä ehkäistään ”rintamalinjoja”, joiden kautta puolustetaan omia kannanottoja.

Tärkeintä yhteyspoliisityössä on pyrkiä itse aktiivisesti vuorovaikutukseen eri väestöryhmien, kuten vähemmistöjen kanssa, luoda vuorovaikutusta ja sitä kautta luottamusta. Tavoitteena tulee olla, että poliisi on apuna ratkaisemassa niitä ongelmia, jotka poliisiin kuuluu ratkaista.

Monilla eri kieli- ja kulttuuritaustaisilla ihmisillä luottamus poliisiin on heikkoa ja he ovat alttiita väärälle tiedolle. Tämän seurauksena voi olla pelkona se, että se jossain vaiheessa viha ja turhautuminen purkautuvat häiriökäyttäytymisenä. Tuttu viranomainen vastaa tähän haasteeseen ja voi osallistua keskusteluihin. Yhteisöt käyvät keskusteluja omalla äidinkiellään, mutta oma tuttu luotettava poliisi voi olla tukena keskusteluissa. Luottohenkilöt omassa väestöryhmässä auttavat kielellisten haasteiden kanssa. Samat mekanismit toimivat ideologisesti eri äärihaluilla olevien ihmisten kanssa.

4.3 HEER Helsinki, Suomi

Maa: Suomi

Toiminta: Helsingin poliisin ennalta estävä toiminta, HEER-ryhmä

Toteuttaja: Helsingin poliisilaitoksen ennalta estävän toiminnan yksikkö

Miksi tämä on hyvä käytäntö: HEER yhdistää poliisin toiminnan verkon alustoilla sekä jalkautumisen ihmisten pariin ja mahdollistaa hyvin moninaisen työskentelyn asiakkaiden kanssa.

Helsingin poliisiin ennalta estävän toiminnan HEER-ryhmien tavoite on tunnistaa ja ratkaista alueellisia turvallisuusongelmia sekä rikollisesti oireilevien ja syrjäytymisvaarassa olevien nuorten ongelmia paikallisen ongelmanratkaisumallin mukaisesti. HEER toimii asiakaslähtöisesti niiden asiakkaiden kanssa, joiden turvallisuusongelmien kokonaisvaltainen ratkaisu edellyttää perinteistä poliisitoimintaa laaja-alaisempaa lähestymistapaa tai moniammatillista työtettä. Tällaisia voivat olla esimerkiksi erilaisten vähemmistöjen kokeamat turvallisuushaasteet sekä syrjäytymisvaarassa olevat nuoret.

Tavoitteiden saavuttamisen edellytyksinä ovat avoimet, aktiiviset ja luottamukselliset suhteet yhteisöjen kanssa sekä toimintaympäristön tunteminen ja sen turvallisuuteen vaikuttavien ilmiöiden tunnistaminen. Tavoitteisiin pyritään ottamalla muut toimijat mukaan tunnistamaan ja ratkaisemaan turvallisuusongelmia.

HEER:issä yhdistyvät perinteinen lähipoliisitoiminta sekä lähipoliisitoiminta sen uusimassa muodossa sosiaalisessa mediassa. Ryhmän poliisit partioivat siis niin kaduilla kuin verkossakin. Kyse HEER:in toiminnassa on siitä, että kontaktit, joita syntyy verkossa tai kadulla jalostuvat molempiin suuntiin. Uusi tekniikka on otettu avuksi kontaktien ylläpitämisessä ja toisaalta yhteydenottokynnyksen madaltamisessa erityisesti nuorten kanssa toimiessa.

HEER:in ideologiassa niin sanottu hybridimalli ainut toimiva tapa. Asiakas voidaan tavata tämän lähtökohdista siellä missä se on tarkoituksenmukaisinta, poliisi muuntautuu aina tarpeen mukaan parhaan lopputuloksen saavuttamiseksi. HEER:in ryhmät työskentelevät niin nuorten, kuin eri kieli- ja kulttuuritaustaisten henkilöiden kanssa. Tavoitteena on tuottaa arjessa asiakkaille se tunne, että on joku jolta voi kysyä ja jonka puoleen kääntyä.

4.4 Jalkautuminen tapahtumiin, Suomi

Maa: Suomi

Toiminta: Ennalta estävää työtä tekevien poliisien jalkautuminen tapahtumiin

Toteuttaja: Poliisilaitokset

Miksi tämä on hyvä käytäntö: Poliisin jalkautuminen ihmisten pariin tuo poliisin lähemmäs ja helpommin lähestyttäväksi, sekä madaltaa kynnystä keskustelulle

Hyvä käytäntö Suomesta on virkapukuisten poliisien jalkautuminen oman alueensa tilaisuuksiin ja tapahtumiin. Tässä yhteydessä poliisista tulee helposti lähestyttävä ja avoin kansalaisten kohtaamiselle. Kynnys keskustella poliisin kanssa madaltuu, kun poliisi on muualla kuin partioautossa. Näin tärkeää tietoa välittyy poliisille ja poliisilta kansalaisille.

Poliisin jalkautumisen koettiin olevan hyvä käytäntö myös poliisin kanssa toimiville järjestöille tehdyssä kyselyssä. Toiminnalla koettiin olevan turvallisuutta luova vaikutus ja poliisin katsottiin näin tulevan lähemmäs ihmisiä. Poliisi oli vastaajien mukaan helpommin lähestyttävä ja tunnistettava ja tämä madalsi myös kynnystä olla poliisiin yhteydessä.

Poliisien fyysinen läsnäolo rauhoittaa tilannetta ja osaltaan estää myös mahdollisia ongelmia. Poliisin paikallaolo muualla kuin autossa vaikuttaa myös siihen, että kansalaiset tulevat keskustelemaan poliisin kanssa ja kertomaan asioistaan. Tätä kautta poliisi saa paljon arvokasta tietoa siitä, mitä alueella tapahtuu.

Eryteisesti nuorten tapahtumissa ja kokoontumisissa poliisin läsnäolo on arvokasta. Keskusteluyhteyden luotua nuori saattaa lähestyä poliisia myös esimerkiksi sosiaalisessa mediassa ja jakaa huolensa. Toisaalta poliisin matalan kynnyksen puuttuminen tapahtumissa helpottaa myös alkaviin ongelmiin puuttumista. Asioihin voidaan reagoida nopeasti ja tilanteet voidaan estää jo alkuunsa.

Poliisin läsnäolo eri vähemmistöjen tilaisuuksissa tuo turvaa osallistujille. Myös yhteydenoton kynnys madaltuu, kun poliisin kasvot ja henkilö tulee tutuksi. Tutun poliisin puoleen käännytään herkemmin ongelmien kanssa, sillä kynnys on matalampi pyytää apua tai kysyä neuvoa.

4.5 Ankkurityö, Suomi

Maa: Suomi

Toiminto: Ankkuritoiminta

Toteuttaja: Sisäministeriö yhdessä Poliisihallituksen ja poliisilaitosten kanssa

Toteutettu: Vuodesta 2000 alkaen

Miksi tämä on hyvä käytäntö: Ankkurityö on moniammatillista työtä. Yhden luukun periaatteella voidaan monen eri viranomaisen toimesta arvioida asiakkaan tilanne ja puuttua juuri oikea-aikaisesti elämän haasteisiin

Lisätietoja: www.ankkuritoiminta.fi

Ankkuritiimissä toimii ammattilaisia neljältä eri sektorilta; poliisista, sosiaalitoimesta, terveystoimesta sekä nuorisotoimesta. Ankkurin toimijoilla on laaja käsitys alueellisista haasteista sekä uusista ilmiöistä, joita alueella havaitaan. Ankkuritoimijat tulevat eri tahoilta, joten heillä on monipuolista osaamista ja työkaluja erilaisten ongelmien ratkaisemiseen.

Ankkuritoiminnassa pyritään puuttumaan matalalla kynnyksellä ilmenneisiin ongelmiin. Ankkuritiimin jäsenet saavat tahoillaan tietoa alueensa tilanteesta ja tapahtumista ja näin pääsevät nopeastikin puuttumaan, jos ongelmia ilmenee. Ankkuritiimit ovat myös verkostoituneet alueellaan, mikä takaa sujuvan tiedonvälityksen kaikkien nuorten kanssa toimivien kesken. Näin päästään puuttumaan uusiin muuttuviin tilanteisiin.

Ankkuritoimijat voivat myös yhdessä eri oppilaitosten kanssa toimia sillanrakentajan roolissa osapuolten välillä. Yhdessä muiden toimijoiden kanssa toiminta voidaan ulottaa myös vapaa-ajalle. Tapauksissa, jossa teot johtuvat ennakkoluuloista voi rakentavin ratkaisu olla yhteinen keskustelu ja toisen kuunteleminen. Ankkuri toimii lisäksi yhdessä sovittelutoimistojen kanssa, jolloin myös sovittelun ulottuvuus voidaan ottaa mukaan asioiden ratkaisemiseen.

4.6 Verkkokoulutus Yhdenvertaisuus ja asiakkaan kohtaaminen, Suomi

Maa: Suomi

Toiminto: Verkkokoulutus poliiseille

Toteuttaja: Sisäministeriö yhdessä Poliisiammattikorkeakoulun ja Poliisihallituksen kanssa

Toteutettu: Vuosi 2021, pyrkimys saattaa osaksi poliisin perustutkintokoulutusta

Miksi tämä on hyvä käytäntö: Verkkokoulutuksen keinoin voidaan sama informaatio tuoda huomattavasti suuremmalle joukolla kerralla kuin muilla koulutuksen muodoilla. Verkkokoulutus tavoittaa myös ne, jotka eivät muuten aihepiirin koulutuksiin ole osallistuneet.

Tiedolla vihaa vastaan -hankkeessa toteutettiin kaikille poliiseille ja poliisilaitosten siviilihenkilöstölle pakollinen verkkokoulutus yhdenvertaisuuteen liittyvistä asioista. Koulutuksen tavoitteena on laajentaa koulutettavien ymmärrystä yhdenvertaisuudesta, viharikollisuudesta ja vähemmistöistä, sekä lisäksi poliisin arvoista ja eettisistä ohjeistuksista ja näiden asioiden soveltamisessa päivittäisessä työssä. Koulutuksella halutaan myös madaltaa kynnystä kommunikoida vähemmistöjen kanssa, sekä tukea poliisia vähemmistöjen kanssa toimittaessa.

Koulutuksella on tavoitteena myös korostaa ammatillisuutta poliisin toiminnassa riippumatta asiakkaan taustasta. Koulutus toteutetaan yhdistäen tietoa lainsäädännöstä sekä sen merkityksestä jokapäiväiseen työhön ja viranomaisia velvoittavasta säännöstöstä tämän takana. Koulutus on tarvittaessa muokattavissa myös muiden ammattilaisten käyttöön.

Koulutukseen sisältyvät asiakokonaisuudet ovat ammatillisuus, poliisin arvot ja eettinen koodisto, yhdenvertaisuuslaki ja sen velvoite edistää yhdenvertaisuutta, sekä viharikokset ja vihapuhe. Koulutuksen jälkeen opiskelija osaa tunnistaa miten hän edistää yhdenvertaisuutta tehokkaammin työssään, ymmärtää, miten stereotypiat ja ihmisten väliset erot vaikuttavat yhteiskunnassa ja omassa työssä, ymmärtää ja osaa perustella työyhteisössään, miksi yhdenvertaisuus ei ole mielipidekysymys, sekä osaa tunnistaa tehokkaammin viharikoksia ja niiden indikaattoreita.

4.7 Poliisin toiminta sosiaalisessa mediassa, Suomi

Maa: Suomi

Toiminto: Nettipoliisit

Alusta missä toimitaan: Facebook, Twitter, Instagram, Snap Chat, Tik Tok

Miksi tämä on hyvä käytäntö: Kaikki toiminta siirtyy entistä enemmän verkkoon ja sosiaalisen median kanaville. Poliisin on hyvä olla läsnä siellä, missä kansalaiset viettävät paljon aikaa.

Suomessa poliisi haluaa olla läsnä ja lisätä vuorovaikutusta - poliisi tekee sitä myös virtuaalimaailmassa. Nettipoliisitoiminta on osaltaan poliisin ennalta estävää toimintaa. Nettipoliisit osallistuvat myös rikosten selvittelyyn ja tiedottavat tärkeistä ja ajankohtaisista asioista. Nettipoliisitoiminnalla halutaan myös madaltaa kynnystä ottaa yhteyttä poliisiin.

Poliisi toimii sosiaalisessa mediassa sekä laitos-tasolla, että yksittäisten työntekijöiden profiilien kautta. Poliisilaitosten profiilien kautta jaetaan paljon tietoa ja vinkkejä kansalaisille. Konstaapelien omilla nimillä ja kuvilla toimivat profiilit toimivat enemmän virtuaalisen lähipoliisin asemassa. Jokainen konstaapeli hoitaa profiiliaan omalla tavallaan, mutta noudattaen Poliisihallituksen sosiaalisen median ohjeistusta. Konstaapelit toimivat tehtävänkuvallseen sopivimmalla alustalla. Kaikissa poliisin profileissa tulee selvitä, että kyse on poliisista sekä se, millä alueella poliisi toimii ja mitä konstaapelin tehtäväkenttään kuuluu.

Sosiaalisessa mediassa toimivat poliisit neuvovat ja jakavat tietoa omilla kanavillaan ja vastaavat kansalaisten yhteydenottoihin. Kokemus on näyttänyt sosiaalisen median käytön hyödyn erityisesti nuorten kanssa toimittaessa. Nuoret viettävät suuren osan ajastaan sosiaalisen median kanavissa ja se onkin luontevin tapa olla yhteydessä poliisiin ja kysyä mieltä askarruttavia asioita.

Poliisin toiminta sosiaalisessa mediassa tukee myös muuta ihmisten parissa tehtävää työtä ja kohtaamisia eri tilanteissa. Sosiaalisesta mediasta tuttua poliisia on helpompi lähestyä myös sen ulkopuolella. Toisaalta ulkomaailman kohtaamisen jälkeen myös kohtaaminen sosiaalisessa mediassa on helpompaa. Ilmoituskynnys madaltuu, kun voi olla tekemisissä ennestään tutun poliisin kanssa ja luottamuksen rakentaminen on helpompaa. Poliisin läsnäolo eri kanavilla ja foorumeissa myös verkossa vaikuttaa keskustelun sävyyn positiivisesti. Näkyvä poliisitoiminta toimii verkossa kuten muuallakin ennalta estäen rikoksia.

4.8 Vihapuheen vinkkilinja, Norja

Maa: Norja

Toiminto: Vihapuheen vinkkilinja

Toteuttaja: Poliisi

Miksi tämä on hyvä käytäntö: Vinkit voi lähettää anonyymina, mikä madaltaa ilmoituskynnystä. Tämä taas lisää ilmoittamisen todennäköisyyttä ja useampaan tekoon päästään puuttumaan.

Lisätietoa: www.tips.politiet.no

Norjassa poliisi toimii verkossa moninaisesti. Poliisilla on vinkkilinja, verkkopoliisitoimintaa sekä virtuaalisia poliisilaitoksia Facebookissa.

Norjan poliisilla on verkossa vinkkilinja, jonne kuka tahansa voi lähettää viestejä tai kuvankaappauksia kohtaamastaan vihapuheesta verkossa. Poliisissa viestin sisältö tutkitaan ja kyseinen postaus pyritään löytämään verkosta alustalta, jolla se on alun perin julkaistu. Kun alkuperäinen viesti on löydetty, pyrkii poliisi tämän jälkeen tunnistamaan viestin lähettäjän.

Kun lähettäjä tunnistetaan ja tämä paikallistetaan, verkosta taltioidut kirjoitukset ja muut viestiin liittyvät tiedot, sekä tieto mahdollisesta epäilystä lähetetään tekijän paikkakunnan poliisille. Poliisissa asiaan perehdytään, minkä jälkeen päätetään, kirjataanko asiasta rikosilmoitus. Asia voidaan poliisissa käsitellä rikosasiaana ja viedä rikosprosessissa eteenpäin tai jos kynnys rikosilmoituksen kirjaamiselle ei ylity, voidaan aloittaa niin kutsuttu ennalta estävä työskentely sen varmistamiseksi, että tekijä ei toista tekoaan. Tässäkin mallissa tekijään ollaan yhteydessä ja kerrotaan, missä tämä on toiminut väärin ja ohjeistetaan toimimaan toisin jatkossa.

4.9 Sidosryhmien koulutus, Norja

Maa: Norja

Toiminto: Poliisin antama koulutus sidosryhmille

Toteuttaja: Poliisi

Miksi tämä on hyvä käytäntö: On tärkeää, että tietoisuutta viharikoksista levitetään mahdollisimman laajalti eri yhteiskunnan toimijoille. Näin voidaan vaikuttaa myös yritysten ja yhteisöjen sisäiseen toimintaan, sekä mahdollisuuksiin puuttua mahdollisiin vihatekoihin.

Norjassa poliisi, yhdessä Stop Hatprat -nimisen järjestön kanssa kouluttaa alueellisia yrityksiä ja yhteisöjä vihapuheeseen ja viharikoksiin liittyen. Koulutuksissa kerrotaan rikoksista itsestään, siitä mihin niistä voi ilmoittaa, sekä poliisin roolista vihapuheen vastaisessa työssä. Tärkeimpänä teemana koulutuksissa kuitenkin on se, mitä yritykset ja yhteisöt voivat itse tehdä alueellaan vihapuheen vähentämiseksi ja ennalta estämiseksi.

Koulutuksiin on alueittain otettu mukaan myös nuoria poliitikkoja oppimaan uutta ja kertomaan vihapuheesta. Tätä kautta he oppivat myös itse työssään ajattelemaan tätäkin teemaa ja ottamaan sen toiminnassaan huomioon. Tällä voidaan vaikuttaa myös laajemmin yleiseen keskustelukulttuuriin.

Poliisi on sitä mieltä, että mitä enemmän halutaan vihapuheeseen puuttua, sitä enemmän eri toimijoita tulee sen vastaiseen työhön ottaa mukaan.

4.10 Verkkopoliisitoiminta, Norja

Maa: Norja

Toiminto: Online policing, Verkkopoliisi-toiminta

Toteuttaja: Poliisi

Miksi tämä on hyvä käytäntö: Poliisin näkyminen verkossa on tärkeää kansalaisten siirtyessä myös vahvemmin verkkoon. Poliisin näkymisellä on rikoksia ennalta estävä vaikutus.

Lisätietoa: www.tips.politiet.no

Norjan poliisissa toteutetaan niin sanottua online policing, eli verkkopoliisi-toimintaa. Jokaisella 12 poliisialueella Norjassa on oma virtuaalinen poliisiasema Facebookissa. Poliisit "partioivat" eri sosiaalisen median kanavilla tuoden poliisin näkemystä keskusteluihin ja neuvoen kansalaisia. Konstaapelit voivat osallistua julkiseen keskusteluun, tai viestittää henkilökohtaisesti ihmisille, joiden käytökseen tai toimiin on tarvetta puuttua. Poliisit myös moderoivat oman sivustonsa keskusteluja Facebookissa.

Tämän toiminnan turvin poliisi on myös verkossa näkyvä toimija. Poliisin läsnäolo verkkokoalustoilla vaikuttaa vähentävästi keskustelun haitalliseen sisältöön ja ihmiset miettivät enemmän mitä kanaville kirjoittavat. Poliisi voi myös henkilökohtaisella viestimisellä huomauttaa henkilöitä, jotka jakavat haitallista sisältöä tai kirjoitusten sävy tai sisältö vaikuttaa lainvastaiselta. Käytökseen voidaan puuttua matalalla kynnyksellä ja näin välttää haitallisen toiminnan jatkuminen.

Kansallinen NCIS Norjassa kehittää metodeja, jolla voitaisiin entistä paremmin "partioida" verkossa (proactive online patrols). Yksi kehitettävistä verkkopartioista on vihapuheen ennalta estämistä varten. Verkkopartioinnin yhteydessä Facebookista löytyi useita esimerkkejä vihapuheesta eri sivustoilta. Näiden kirjoittajiin oltiin yhteydessä ja heille kerrottiin heidän viestinsä pitäneen sisällään kiellettyä vihapuhetta ja myös tämän mahdollisista seuraamuksista. Toiminnan seurauksena monet päätyivät poistamaan postauksensa poliisin kehotuksen jälkeen.

4.11 Viharikostutkintaryhmä, Ruotsi

Maa: Ruotsi

Toiminto: Viharikostutkintaryhmä

Toteuttaja: Poliisi

Miksi tämä on hyvä käytäntö: Viharikoksiin keskittynyt yksikkö omaa parhaimman ja ajankohtaisimman tietämyksen aiheesta ja osaa suorittaa esitutkinnan huomioiden kaiken oleellisen aiheeseen liittyen

Lisätietoja: <https://polisen.se/en/victims-of-crime/hate-crime-victims/> ja <https://polisen.se/utsatt-for-brott/olika-typer-av-brott/hatbrott/>

Ruotsissa poliisilla on viharikoksiin erikoistuneita tutkintaryhmiä kolmella eri alueella, Tukholmassa, Göteborgissa ja Malmössa. Tämän lisäksi jokaisella poliisilaitoksella on viharikoksiin koulutettuja poliiseja tutkimassa viharikoksia ja he voivat myös konsultoida erikoisryhmiä näissä asioissa. Viharikostutkintaryhmät käsittelevät rangaistavaa vihapuhetta ja muita viharikoksia.

Viharikoksiin erikoistuneet poliisit on koulutettu poliisikoulussa kahden viikon erityisellä viharikoksiin keskittyvällä kurssilla. Erikoiskurssin lisäksi viharikostutkintaryhmästä annetaan call centerien työntekijöille sekä kenttäpartioissa toimiville poliiseille. Ruotsin poliisissa on koettu hyvin tärkeäksi se, että ensi tilassa asiaa hoitavat poliisit tunnistavat viharikokset ja tietävät mitä niihin liittyen tulee ottaa huomioon, kun kohtaa asiakkaan ensimmäisenä.

Viharikosyksiköiden toiminta on aloitettu Tukholmassa vuonna 2007. Vuodesta 2016 alkaen Tukholmassa on toiminut alueellinen ryhmä, jossa on 11 työntekijää. Ryhmät muilla poliisilaitoksilla ovat hieman pienempiä. Yksiköt toimivat yhteistyössä myös kolmannen sektorin toimijoiden kanssa auttaakseen viharikosten uhreja.

Kun rikosilmoitus kirjataan, se luokitellaan viharikokseksi ensipartion toimesta. Tämän jälkeen ilmoitus arvioidaan esimiesten toimesta ja välitetään viharikosyksiköille. Yksikössä tehdään uusi arviointi ilmoituksen pohjalta ja jos tapauksessa todetaan olevan viitteitä vihamotiivista jää yksiköille selvitetäväksi.

4.12 Ryhmänjohtajien viharikostutkutus, Ruotsi

Maa: Ruotsi

Toiminto: Ryhmänjohtajien viharikostutkutus

Toteuttaja: Poliisi

Miksi tämä on hyvä käytäntö: Tutkinnan ryhmänjohtajille kohdennettu viharikostutkutus on tärkeää koko tutkintaketjun kannalta, sillä ryhmänjohtajat käyvät läpi kaikki rikosilmoitukset ja on tärkeää, että he tunnistavat viharikokset massasta.

Ruotsissa poliisilla on viharikoksiin erikoistuneita tutkintaryhmiä kolmella eri alueella, Tukholmassa, Göteborgissa ja Malmössä. Tämän lisäksi jokaisella poliisilaitoksella on viharikoksiin koulutettuja poliiseja tutkimassa viharikoksia ja he voivat myös konsultoida erikoisryhmiä näissä asioissa. Viharikostutkintaryhmät käsittelevät rangaistavaa vihapuhetta ja muita viharikoksia.

Viharikosten tutkinnan ohessa yksiköt kouluttavat teemaan liittyen alueillaan. Yksi tärkeimmäksi koulutettavista ryhmistä ovat tutkinnan ryhmänjohtajat, joita koulutetaan vuosittain. Koulutuksen tavoitteena on, että tutkinnan ryhmänjohtajat osaavat tunnistaa viharikokset ja näin varmistaa, että rikos merkitään viharikokseksi ja etenee näin oikeaa väylää eteenpäin. Koulutusta tehdään säännöllisesti, että tieto säilyy ja käytäntö pysyy ajantasaisena ja yhtenäisenä kaikkialla.

Ryhmänjohtajien kautta kulkevat kaikki rikosilmoitukset tutkintaan. Tästä syystä juuri näiden henkilöiden kouluttaminen on erityisen tärkeää ja sillä voidaan varmistaa ilmoitusten tarkistusvaiheessa mahdollisten puuttuvien viharikosmerkintöjen kirjaaminen ilmoitukseen. Merkinnöillä taas varmistetaan se, että ilmoitus käsitellään viharikoksena koko prosessin läpi ja asia huomioidaan sen vaatimalla tarkkuudella esitutkinnassa.

4.13 Viharikosten sovittelu, Iso-Britannia

Maa: Iso-Britannia

Toiminto: viharikosten sovittelu

Toteuttaja: Southwark Mediation Centre

Toteutettu: vuodesta 2000

Miksi tämä on hyvä käytäntö: Sovittelussa uhri ja tekijä kohtaavat ja voivat keskustella esimerkiksi uskomuksista asenteiden tai ideologioiden takana. Keskustelu ja toiminnan henkilökohtaisuus lisäävät ymmärrystä toisesta ja vähentävät vihaa.

Lisätietoja: <https://www.southwarkmediation.co.uk/>

Southwarkin sovittelukeskuksessa on ollut käynnissä Hate crimes -hanke vuodesta 2000 lähtien ja se on toteutettu yhdessä paikallisen poliisin kanssa. Hanke alkoi kahden vuoden pilottihankkeena, mutta sen menestyksen ansiosta se on ollut käynnissä siitä lähtien.

Tavoitteena Hate crimes -hankkeen aloittamassa viharikosten sovittelussa on avoin keskustelu teon molempien osapuolten kesken. Prosessin tavoite ei ole etsiä syyllisiä vaan jakaa kokemuksia ja löytää sopu osapuolten välille. Metodissa sovittelija kannustaa osapuolia itsetutkiskeluun ja tämän tavoitteena on luoda ja ylläpitää hyvää suhdetta osapuolten välillä. Sovittelija hyödyntää mallia ohjatakseen ihmisiä kohti ratkaisua, jonka he itse tunnustavat, valitsevat ja voivat yhdessä hyväksyä. Kun ratkaisu löytyy osapuolten omista lähtökohdista, on se pysyvämpi ja siihen on helpompi sitoutua.

Hanke on menestynyt myös siitä johtuen, että tuomioistuinkäsittelyt eivät välttämättä johda haluttuun lopputulokseen, vaan saattavat jopa pahentaa tilannetta. Sovittelun keinoin ongelmia voidaan ratkaista asiakaslähtöisesti ja päästä kulloisenkin tapauksen tai yksilön kannalta parhaaseen mahdolliseen lopputulokseen. Myös prosessin keveys vaikuttaa siihen, että ihmiset kokevat sovittelun toimivammaksi lopputulokseksi myös viharikosten osalta. Hankkeen toimilla on voitu myös vähentää viharikoksia alueella ja samalla vähentää poliisin työtä.

4.14 Koulutus poliisille seksuaali- ja sukupuolivähemmistöistä, Kroatia

Maa: Kroatia

Toiminto: Koulutus poliisille seksuaali- ja sukupuolivähemmistöihin liittyen

Toteuttaja: Human Rights House Zagreb

Miksi tämä on hyvä käytäntö: Käytäntö näyttää toteen sen, että poliisi voi toimia tuloksellisesti yhdessä kansalaisyhteiskunnan toimijoiden kanssa. Yhdessä toimimisella voidaan vahvistaa tietopohjaa niin yleisellä tasolla kuin rikosten tutkinnankin yhteydessä. Myös rikosten ennalta estäminen on helpompaa, kun se osataan kohdentaa oikein.

Lisätietoja: <https://www.kucaljudskihprava.hr/en/2020/12/29/hate-crime-training-for-police-officers-held-in-november/>

Vuodesta 2011 kansalaisyhteiskunnan toimijat ovat kouluttaneet poliiseja seksuaali- ja sukupuolivähemmistöihin kohdistuvista viharikoksista. Tämän toiminnan tavoitteena on ollut avata keskustelua seksuaali- ja sukupuolivähemmistöihin kuuluvien ihmisten kokemasta väkivallasta ja siitä, miten sitä vastaan voitaisiin toimia. Erityisesti koulutuksissa on keskitytty siihen, mitä poliisi voi tehdä tällaisen väkivallan ennalta estämiseksi ja poliisin tehtäviin näiden asioiden hoitamisessa.

Koulutus on nykyään kaksipäiväinen ja pitää sisällään eri tahojen luentoja aihepiiriin liittyen. Koulutukseen sisältyy myös paljon keskustelua osallistamisen mahdollistamiseksi. Koulutukset on järjestetty yhdessä kansalaisyhteiskunnan toimijoiden ja viranomaisten kesken, mikä on hyvä käytäntö vuoropuhelun lisäämiseksi ja yhteistyön parantamiseksi. Vuoden 2020 koulutuksessa olivat mukana puhujat syyttäjänvirastosta, Antwerpenin poliisin monimuotoisuustoimistosta, Kroatian poliisihallituksen terrorismiyksiköstä sekä kansalaisyhteiskunnan järjestöjen osalta rikosten uhrien ja todistajien tukipalvelusta sekä Zagrebin Pridesta.

Tämä toimintamalli on osoitus siitä, miten kansalaisyhteiskunta voi auttaa poliisia ennalta estämään erilaisia vihan motivoimia rikoksia ja toisaalta tarjota apua myös niiden selvittämisessä. Toimijat voivat myös tarjota poliisille sellaista tietoa tapahtumista ja niiden taustoista, jota poliisi ei muuten saisi olemassa olevien väylien kautta yhteisöissä.

4.15 Vihapuheen vastainen päivä, Saksa

Maa: Saksa

Toiminto: Vihapuheen vastainen päivä

Toteuttaja: Bundeskriminalamt

Miksi tämä on hyvä käytäntö: On tärkeää, että toimenpiteistä kerrotaan julkisuuteen ja samalla lisätään kansalaisten tietoisuutta ja että toimintoja tehdään yhteneväisesti Euroopan laajuisesti

Lisätietoja: https://www.bka.de/DE/Presse/Listenseite_Pressemitteilungen/2019/Presse2019/191106_AktionstagHasspostings.html

Bundeskriminalamt on Saksan poliisin kansallinen keskus ja sen tehtävänä on muun muassa ylläpitää keskitettyjä toimintoja sekä edistää kansainvälistä poliisiyhteistyötä. Bundeskriminalamt kehittää myös menetelmiä rikosten ennalta estämiseen.

Bundeskriminalamt on järjestänyt Saksassa vuodesta 2016 lähtien Action Days to Combat Hate Postings -toimintapäiviä yhteistyössä paikallispoliisin ja syyttäjän kanssa. Näiden toimintapäivien aikana poliisi suorittaa rangaistavaan vihapuheeseen liittyviä suunniteltuja etsintöjä ja kuulusteluja. Päivän toimet toteutetaan yhdessä yleisen syyttäjänviraston kanssa. Bundeskriminalamt koordinoi näitä toimenpiteitä kansallisella tasolla. Tänä samana päivänä viranomaiset ja ministeriöt julkaisevat lehdistötiedotteita ja antavat tietoa toimintapäivästä myös sosiaalisen median kautta.

Päivän tarkoituksena ei ole vihaviestien poistaminen internetin alustoilta tai alustojen sulkeminen, vaan kansalaisten huomion kiinnittäminen siihen, että lakien noudattamista valvotaan myös internetissä ja miten sitä siellä tehdään. Rikosten ennalta estämiseksi on tärkeää, että suurelle yleisölle tiedotetaan vihapuhe-ilmioistä, sen vaikutuksista ja toimista sen estämiseksi. On tärkeää, että kansalaiset tietävät poliisin valvovan myös verkkoa ja sen erilaisia alustoja.

Vuonna 2019 Saksassa järjestettiin jo kaksi Action Dayta. Mukana näissä toiminnoissa oli ensimmäisenä päivänä 13 osavaltiota ja toisena 9 osavaltiota. Näiden päivien aikana tehtiin ratsioita kaikissa osavaltioissa liittyen avoimena oleviin vihapuhe-rikoksiin. Vuonna 2020 Saksan EU-neuvoston puheenjohtajuuskaudella Saksa on tehnyt aloitteen yhteisen eurooppalaisen toimintapäivän järjestämiseksi.

4.16 Roze in Blauw, Hollanti

Maa: Hollanti

Toiminto: Roze in Blauw -yksikkö

Toteuttaja: Hollannin poliisi

Toteutettu: Vuodesta 2002 Amsterdamissa, 2015 koko Hollanti mukana

Miksi tämä on hyvä käytäntö: Ryhmä kouluttaa poliiseja säännöllisesti poliisikoululla sekä poliisilaitoksilla. He jakavat tietoa seksuaali- ja sukupuolivähemmistöistä ja heidän oikeuksistaan poliisissa sekä toimivat yhdyshenkilöinä kansalaisten suuntaan.

Lisätietoja: <https://www.politie.nl/themas/roze-in-blauw.html>

Hollannin poliisissa toimiva Roze in Blauw (eng. Pink in Blue) perustettiin turvaamaan seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen oikeuksia poliisin sisällä sekä sen asiakaskunnassa. Ryhmällä on keskeinen rooli Hollannin poliisissa tasa-arvon ja syrjimättömyyden vahvistamisessa.

Yksikköön saa yhteyden sähköpostin, Facebookin ja Twitterin kautta, minkä lisäksi heillä on yhteyspuhelinnumero, joka palvelee ympäri vuorokauden. Eri yhteyskanavien tavoitteena on helpottaa kansalaisten yhteydenottoja ja madaltaa kynnystä yhteydenotolle. Puhelinnumero on tarkoitettu kiireettömiin tapauksiin, mutta siitä tavoittaa ryhmän poliisin ympäri vuorokauden.

Eri yhteydenottoväylien lisäksi jokaisella poliisilaitoksella sekä kansallisella yksiköllä on oma Roze in Blauw -ryhmänsä ja jokaisella alueella on oma yhteyshenkilö. Esimerkiksi Amsterdamissa lisäksi jokaisella poliisiasemalla on oma yhteyshenkilö, johon voi olla yhteydessä.

Roze in Blauw -järjestön avoimuutta on kiitetty ja sitä, että he ovat vahvistaneet seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen asemaa, mikä on muun muassa lisännyt valmiutta ilmoittaa viharikoksista. Roze in Blauw -ryhmät toimivat tiiviissä yhteistyössä paikallisten, kansallisten ja kansainvälisten toimijoiden kanssa, ja ne ylläpitävät suhteita muihin vastaaviin verkostoihin hollannissa sekä vastaaviin toimijoihin kansainvälisesti. Ryhmän tunnuksena on Voimme selvittää vain sen minkä tiedämme.

Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Sisäministeriö PL 26, 00023 Valtioneuvosto
Inrikesministeriet PB 26, 00023 Statsrådet

www.intermin.fi